

Београдска филхармонија
Belgrade Philharmonic Orchestra

Sezona 2017/2018

BEOGRADSKA FILHARMONIJA

Ciklus: Zemlja

Dirigent: **Gabrijel Felc**

Petak, 29. septembar 2017. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

www.bgf.rs

Ludvig van Betoven Лудвиг ван Бетовен

Simfonija br. 6 u Ef-duru op. 68

Erwachen heiterer Empfindungen bei der Ankunft auf dem Lande / Awakening of cheerful feelings upon arrival in the countryside / Buđenje radosnih osećanja po dolasku u prirodu: Allegro ma non troppo

Szene am Bach / Scene by the brook / Scena na potoku: Andante molto mosso

Lustiges Zusammensein der Landleute / Merry gathering of country folk / Srećno okupljanje seljaka: Allegro

AllegroGewitter, Sturm / Thunder. Storm / Grmljavina. Oluja: Allegro

Hirtengesang. Frohe und dankbare Gefühle nach dem Sturm / Shepherd's song; cheerful and thankful feelings after the storm / Pastirova pesma; osećanja radosti i zahvalnosti nakon oluje: Allegretto

Trajanje: oko 39 min.

Rihard Štraus

Alpska simfonija op. 64

Noć / Nacht / Night

Rađanje sunca / Sonnenaufgang / Sunrise

Uspon / Der Anstieg / The Ascent

Ulazak u šumu / Eintritt in den Wald / Entry into the Forest

Lutanje uz potok / Wanderung neben dem Bache / Wandering by the Brook

Na vodopadu / Am Wasserfall / At the Waterfall

Utvara / Erscheinung / Apparition

Na cvetnim livadama / Auf blumigen Wiesen / On Flowering Meadows

Na alpskim pašnjacima / Auf der Alm / On the Alpine Pasture
Kroz čikaru i grmlje na pogrešnoj stazi / Durch Dickicht und Gestrüpp auf Irrwegen / Through Thickets and Undergrowth on the Wrong Path
Na glečeru / Auf dem Gletscher / On the Glacier
Opasni trenuci / Gefährvolle Augenblicke / Dangerous Moments
Na vrhu / Auf dem Gipfel / On the Summit
Prikaza / Vision / Vision
Izmaglica se podiže / Nebel steigen auf / Mists Rise
Postepeno naoblačenje / Die Sonne verdüstert sich allmählich / The Sun Gradually Becomes Obscured
Elegija / Elegie / Elegy
Zatišje pred oluju / Stille vor dem Sturm / Calm Before the Storm
Gromovi i oluja, Silazak / Gewitter und Sturm, Abstieg / Thunder and Tempest, Descent
Zalazak sunca / Sonnenuntergang / Sunset
Smiraj / Ausklang / Quiet Settles
Noć / Nacht / Night

Trajanje: oko 47 min.

Koncertmajstori: Tijana Milošević i Miroslav Pavlović

Na jednom od maratonskih autorskih koncerata **Ludviga van Betovena** (1770-1827), 1808. godine, izvedene su njegove Peta i Šesta simfonija, Četvrti klavirski koncert, stavovi Gloria i Sanctus iz Mise u Ce-duru, arija Ah! perfido, klavirske improvizacije i Horska fantazija. Tada je prvi put kompozitor uz program Šeste simfonije priložio pisani tekst kao objašnjenje muzike koja će se izvesti, naglašavajući da je to više izraz osećanja, nego slikanje. Iako su se sretali i raniji primeri programske muzike počevši od perioda renesanse, Pastoralna simfonija bila je logičan sled prema Fantastičnoj simfoniji Berlioza i mnoštvu romantičarskih dela različitih žanrova.

Betoven, kao veliki zaljubljenik u prirodu, preneo je njene predivne slike kroz pet nestandardnih stavova simfonijskog ciklusa. Posle radosti i ushićenja kompozitora zbog dolaska na selo, drugi stav nas vodi do potoka sa zvučima kovitlanja vode i pojem ptica: slavuja (flauta), prepelice (oboa) i kukavice (klarinet), kojima je data uloga solista sa kadencom. Na mestu trećeg stava se nalazi skerco sa rustičnom igrom seljaka u odseku trija. Zabavi se bliži kraj dolaskom crnih oblaka i prvim kapima kiše. Bez obzira na brojne primere slikanja oluje u muzičkoj literaturi, ovaj je verovatno najverodostojniji: orkestarske snage narastaju, a tromboni se pojavljuju potpomognuti timpanima. Atmosfera se stišava, oblaci se razilaze, a flauta nas uvodi u bajkovite predele, ponovo okupane suncem kojim dominira Ef-dur. Upravo zahvaljujući Simfoniji br. 6, danas se Ef-dur smatra pastoralnim tonalitetom, i najboljim mogućim izborom kompozitora za dočaravanje scena prirode.

Simfonijske poeme **Riharda Štrausa** (1864-1949), nastale tokom poslednje dve decenije XIX veka, donele su zlatni period razvoja ovog žanra. Don Žuan, Vesele dogodovštine Tila Ojlenšpigela, Tako je govorio Zaratustra, Don Kihot i Život junaka pronašle su svoje stalno mesto na koncertnom repertoaru. U godinama koje su sledile, Štraus se okrenuo žanru opere. Kao predah, 1915. godine, napisao je poslednju u nizu koja po izvođačkom aparatu, ali i konceptu, prevazilazi sve druge do tada napisane simfonijske poeme. Ovo monumentalno delo (originalno zamišljeno za preko 120 muzičara) u jednom stavu sastavljeno je od 22 nanizana odseka. Kroz

muziku, inspirisanu divnom prirodom, možemo pratiti planinarenje po Alpima, koje obuhvata vremenski period od izlaska sunca, do ponovnog dolaska noći. Sličnu avanturu Štraus je kao dečak doživeo kada se, zbog oluje, grupa planinara u kojoj se nalazio, izgubila u silasku sa planine. Iz prvih skica koje datiraju iz 1899. godine, izraslo je delo širokih razmera koje prati narativni sadržaj. Iza njega se krije gigantska listovska simfonijska forma sa elementima uvoda, početnog alegra, skerca, laganog stava, finala i epiloga. Kao osnovni kompozicioni princip dominira tonsko slikanje.

Iz misterioznog početka zvukova tamne noći rađa se planinska tema, koja će se često sretati u daljem muzičkom toku. Dolazak dana koji preovladava nad noći je obeležen svetlim tonalitetom i uzlaznim motivom, kojim se u formalnom smislu završava uvod. Uspon na planinu donosi dva nova motiva, marševski i fanfarni, opisujući opasnosti na takvom putovanju, u čijoj se daljini čuju zvuci lovačkog veselja. Ulazak planinara u šumu obojen je tamnijim instrumentalnim bojama, pri čemu se tek povremeno čuje zov ptica. Lutanje kraj potoka donosi početak novog formalnog odseka – razvojnog dela – gde dominiraju kaskadne figure, dok je Vodopad primer briljantne instrumentacije. Kroz pastoralne prizore livada i pašnjaka čuju se zvuci kravljih zvona, jodlovanja, pa i blejanja ovaca, stvarajući jaku muzičku i vizuelnu sliku planinskih prizora. Put ka vrhu postepeno postaje sve opasniji, pa je i muzički jezik zaoštreniji. Motiv vrha je reminiscencija na Štrausov početni motiv iz Tako je govorio Zaratustra, u pasažu koji postaje centralni odsek dela, sa panoramskim prizorom pred očima auditorijuma. To je istovremeno i dramaturška kulminacija, koja se u Elegiji produžava u lirsku kulminaciju, zatišje pred dolazeću oluju, kada se orkestar prikazuje u maksimalnom sastavu. Zvucima munja, gromova i jake kiše pridodati su i različiti zvučni efekti koje je kompozitor predvideo za izvođenje. Posle kiše, na kraju dana, polako se pomalja sunce. Sa ovim, završnim delom simfonijske poeme, postepeno utihnjuju zvuci čiste prirode, koja se priprema za kraj burno provedenog dana i ponovo ulazi u noć.

Na prvom kompakt disku klasične muzike na svetu koji je Dojče Gramofon izdao u komercijalne svrhe, 1983. godine, nalazi se upravo snimak Alpske simfonije, koji je snimila Berlinska filharmonija predvođena Herbertom fon Karajanom.

Beogradska filharmonija je prvi put izvela Alpsku simfoniju 1984. godine pod upravom Hansa Grafa, a nakon toga i 2013. godine, pod upravom tadašnjeg šefa dirigenta Muhaja Tanga.

Asja Radonjić

Novoimenovani šef-dirigent Beogradske filharmonije **Gabrijel Felc** rođen je 1971. godine u Berlinu. Od 2013. godine radi kao generalni muzički direktor Dortmundske opere i šef-dirigent Dortmundske filharmonije. Nakon tri veoma uspešne sezone, ugovor mu je obnovljen do 2023. godine. Posle Filharmonije Altenburg-Gere (2001–2005) i Štutgartske filharmonije (2004–2013), ovo je treći uzastopni put da obavlja funkciju šefa-dirigenta nekog nemačkog orkestra. Neobičnim programima i uočljivim poboljšanjem umetničkog kvaliteta, uspeo je značajno da poveća posećenost koncerata svih ovih orkestara. Godine 2007, Fondacija Sergej Rahmanjiov je dodelila Gabrijelu Felcu i Štutgartskoj filharmoniji nagradu Prix Rachmaninow za interpretaciju ciklusa koncerata sa muzikom Rahmanjinova. Pored toga, Felc je bio glavni gostujući dirigent u Bazelskom pozorištu (2008–2013), gde je bio zaslužan za nekoliko operskih postavki, što je doprinelo tome da Bazelsko pozorište 2009. i 2010. godine bude proglašeno za Opersku kuću godine.

Od 1989. do 1994. godine, Gabrijel Felc je studirao na Muzičkoj akademiji Hans Ajzler u Berlinu, na odsecima za dirigovanje i klavir. Nakon studija, postao je asistent Gerdu Albrehtu u Hamburškoj državnoj operi (1994–1995). Svoje prve angažmane dobio je u operi u Libeku (1995–1997) i pozorištu u Bremenu (1997–2001).

Gabrijel Felc je dirigovao vodećim orkestrima u Nemačkoj i inostranstvu, kao što su Drezdenski državni orkestar Saksonije, Simfonijski orkestar Bavarske radiotelevizije, Bavarski državni orkestar, Nemački simfonijski orkestar iz Berlina, Orkestar Konzerthausa iz Berlina, Orkestar Frankfurtske opere i muzeja, Državna kapela iz Vajmara, Orkestar Nacionalnog teatra iz Manhajma, Bamberški simfoničari, Esenska filharmonija, simfonijski orkestri radiotelevizija iz Berlina, Kelna, Lajpciga, Hanovera i Sarbrikena, Nemački nacionalni omladinski orkestar, Simfonijski orkestar Bečkog radija, Danski nacionalni simfonijski orkestar, Bernski simfonijski orkestar, Bazelski simfonijski orkestar, Orkestar Flamanske opere u Antverpenu, Irski nacionalni simfonijski orkestar, Simfonijski orkestar iz Seula, Simfonijski orkestar iz Miluza, kao i Simfonijski orkestar iz Guangžua, Kineski nacionalni simfonijski orkestar i Pekinški simfonijski orkestar. U sezoni 2013/14, Gabrijel Felc je imao veoma uspešan prvi nastup u Komičnoj operi u Berlinu, sa produkcijom opere Vojnici Bernda Alojza Cimermana, a u istoj sezoni dirigovao je i Holanđanina lualicu u Bavarskoj državnoj operi. Najvažniji angažman u sezoni 2014/15 bilo je izvođenje Osme simfonije Gustava Malera povodom proslave dvestote godišnjice Muzikferajna u Gracu.

Bogata diskografija Gabrijela Felca čini ga jednim od najistaknutijih dirigenata svoje generacije. Repertoar obuhvata velikane od Mocarta i Betovena preko Rahmanjinova, Elgara, Prokofjeva, Skrjabina i Riharda Štrausa do Nonoa i Ligetija. Felc je 2007. godine započeo snimanje svih Malerovih Simfonija (za producentku kuću Dreyer-Gaido) sa Štutgartskom filharmonijom. Za sada su završeni snimci prvih sedam simfonija. Ovaj ciklus je izuzetno hvaljen od strane kritičara kao najneobičniji i najkontraverzniji ciklus poslednjih godina. Snimak dela Intolleranza Luiđija Nonoa sa Bremenskom filharmonijom i horom Bremenske opere pod dirigentskom palicom Gabrijela Felca je u junu 2013. godine dobio nagradu Diapason d'Or. Blu rej disk sa delom Belkis – kraljica od Sabe Otorina Respigija je objavljen 2013. godine, a ovo ostvarenje predstavlja snimak prvog izvođenja tog dela nakon svetske premijere održane 1932. godine u milanskoj Skali. Televizijska produkcija dela Aida na Rajni

donela je Felcu ogroman uspeh u celoj Evropi (uživo su je prenosile televizijske kuće Swiss TV, 3Sat, RAI, ZDF) i objavljena je na DVD-ju.

Među budućim projektima treba pomenuti koncerte i operske postavke u Berlinu, Cirihi, Tajpeju, Kelnu, Gracu, Sendaju i San Antoniju.

Poštovani pretplatnici, obavestavamo vas da će pred početak svakog koncerta Beogradske filharmonije, u 19:30 časova, u Muzičkoj galeriji Kolarca, muzikolog Maja Čolović-Vasić držati uvodno predavanje o delima koja su na programu te večeri.

Poštovani posetioci, molimo vas da isključite mobilne telefone i obavestavamo vas da je za vreme koncerata Beogradske filharmonije strogo zabranjeno fotografisanje i korišćenje uređaja za video ili audio snimanje. Želimo vam prijatno veče.